

www.unijakm.org

УНИЈА

ИНФО

 UNHCR
The UN Refugee Agency

Број 59-60.

Год. VI

Београд

Бесплатан примерак

ISSN 1820-3531

Издавање овој Билтена омогућио је Високи комесаријат за избеглице (UNHCR)

**АНТОНИО ГУТЕРЕШ, ВИСОКИ КОМЕСАР УН
ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ ПОСЕТИО СРБИЈУ (СТР. 2)**

Повратница у Клобукар

ВИСОКИ КОМЕСАР ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ УН АНТОНИО ГУТЕРЕШ, БОРАВЕЋИ У БЕОГРАДУ ИСТАКАО ТРИ ГЛАВНА ЦИЉА ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ИЗБЕГЛИХ И РАСЕЉЕНИХ

Комесар УН за избеглице Антонио Гутереш, изјавио је на конференцији за новинаре, одржаној у избегличком кампу Крњача у Београду, да су формулисана три главна циља за стварање услова за безбедан и достојанствен повратак избеглих и расељених и интеграцију оних који желе да остану у Србији. Гутереш је рекао да је потребно обезбедити обнављање кућа, као и повраћај станаарских, пензионих и других права избеглица из Хрватске и оценио да је за то неопходан “додатан притисак”. “Дружи циљ је да се подржи повратак расељених на Косово, а штеди да се помогне интеграција у Србији избеглих и расељених у складу са програмом Владе Србије о затварању избегличких центара”, навео је Гутереш, додајући да је у томе потребна помоћ UNHCR-а и међународне заједнице.

НЕПРИХВАТЉИВО ЈЕ ДА НАКОН ТОЛИКО ГОДИНА НИЈЕ РЕШЕН СТАТУС ИЗБЕГЛИХ И РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА У СРБИЈИ

Током једнодневне посете нашој земљи, након састанка са запосленима у Представништву UNHCR-а у Србији и посете гробу **Александра Воркапића**, стручњака UNHCR-а, недавно погинулог у Пакистану, Гутереш се састао са председником **Борисом Тадићем** и високим функционерима српске Владе. Након тога, Гутереш је обишао колективни центар Крњача, посетивши две породице избеглих и расељених у њиховим собама, а затим разговарао са представницима избегличких и расељеничких удружења. На крају посете, високи комесар УН за избеглице састао се са **Владом Дивцем**, оснивачем хуманитарног фонда за помоћ избеглим и расељеним лицима.

СУСРЕТ СА ВИСОКИМ ДРЖАВНИМ ЗВАНИЧНИЦИМА СРБИЈЕ

Високи комесар УН за избеглице Антонио Гутереш и председник Србије Борис Тадић оценили су да је неприхватљиво да проблем избеглица у региону још није решен. Њих двојица су се заложили за што бржи повратак избеглица у Хрватску и расељених на Косово. Тадић и Гутереш спремни су да сарађују на питању затварања колективних центара и решавању проблема избеглих из Хрватске и расељених лица са Косова.

Високи комесар UNHCR-а Антонио Гутереш је истакао да је неприхватљиво да толико година по за-

вршетку рата постоји значајан број избеглица којима није решен статус.

Најбоље решење за UNHCR је добровољни повратак избеглица, рекао је Гутереш и обећао помоћ у затварању колективних центара за избеглице у Србији као и за повратак Срба на Косово.

“Желим да кажем да смо са Владом Србије договорили да убрза и побољша услове за повратак на Косово. Очигледно, ми нисмо једини који су активно укључени у организацију повратка. Али је веома важно да услови интеграције и поштовање права буду услови да би тај повратак био атрактиван”, поручио је Гутереш.

НЕ ОДВАЈАМО РАСЕЉЕНЕ ОД ИЗБЕГЛИЦА

*Владимир Цуцић дочекује
Антонија Гутереша и Едуарда
Арболеду у кампу Крњача*

“Проблем расељених лица не одвајамо од избегличких проблема и то ће сигурно бити тема наших разговора са Антониом Гутерешом. Начини на које приступамо расељеним нису искључени ни из једног програма који се спроводи на подручју Републике Србије. И поврат њихових права је, уз сву међународну гаранцију, као што и сами знате, не под знаком питања, него је више него успорен. Све оно на чему смо инсистирали годинама је, нажалост, падало све дубље и дубље, упркос све већем међународном присуству. Преко 18 хиљада тужби је пред судовима за штету насталу по доласку међународних снага на КиМ, хиљаду и по тужби за реконструкцију, после погрома 17. марта, а да ни једна није процесуирана. А све се зна. Маса других права везаних за Косово су отворена. Ми смо реални, не очекујемо никаква чуда, али сматрамо да неки предуслови морају бити створени, пре свега, у поврату имовине”, рекао је за Унија Инфо, **Владимир Цуцић**, републички комесар за избеглице, непосредно пре доласка Гутереша у камп Крњача. На питање: “Да ли ће Комесаријат помоћи у интеграцији расељених лица”, Цуцић је одговорио: “Ја мислим да ми у свакодневном деловању дајемо пример томе”.

Председник Србије је закључио да очекује да све институције које функционишу на Косову и Метохији допринесу повратку интерно расељених лица и нагласио да се пажња мора посветити и расветљавању судбине несталих лица на простору бивше Југославије.

Високи комесар за избеглице УН је поновио да су имовина, реконструкција домова, остваривање права и пензија изузетно важна питања за повратнике.

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА

Гутереш се састао и са шефом дипломатије Србије, **Вуком Јеремићем** и потпредседником Владе Србије, **Јованом Кркобабићем**.

Како је саопштило Министарство спољних послова Србије, Јеремић је посебно указао на неопходност што скоријег повратка свих избеглих лица у Хрватску, као и интерно расељених са Косова. На састанку је констатовано да сва избегла и расељена лица морају добити могућност безбедног повратка и коришћења своје имовине која им је у овом тренутку ускраћена.

Јеремић и Гутереш сложили су се о неопходности одржавања међународне конференције о решавању избегличког питања у региону, која би требало да буде одржана у Београду до краја године, наводи се на крају саопштења.

НАЈТРАГИЧНИЈА СИТУАЦИЈА СА ИРЛ

Јован Кркобабић, потпредседник Владе Србије је Гутерешу предочио да је Србија једна од пет земаља у свету и једина у Европи у којој након 14 година од ратних сукоба статус избеглих и протераних Срба није решен. У саопштењу Владе Србије наводи се да је Кркобабић упознао Гутереша са напорима које Србија улаже за решавање проблема избеглих и протераних као и са бројним проблема које имају Срби из Хрватске, пре свега, када је реч о одузетој имовини и становима, тајним оптужницама и трагањем за великим бројем

несталих Срба. Он је навео да се ти проблеми у Хрватској “решавају веома споро и да друга страна одбија да о њима разговара”.

Кркобабић је нагласио да је “најтрагичнија ситуација са 210 000 интерно расељених лица са Косова и Метохије”, а повратак није могућ с обзиром да не постоје услови за остваривање елементарних људских права и позвао Гутереша да искористи мандат UNHCR који му даје Резолуција 1244. у погледу надгледања повратка и помоћи интерно расељених са Косова.

У ПОСЕТИ ИЗБЕГЛИМ И РАСЕЉЕНИМ

Високи комесар за избеглице у поподневним часовима у пратњи **Едуарда Арболеда**, шефа Представништва UNHCR-а у Србији, обишао је избеглички камп Крњача, удаљен свега неколико километара од Београда. У колективном центру у Крњачи живи око 300

У обиласку кампа Крњача

избеглих и расељених из Хрватске, Босне и Херцеговине и са Косова, а међу њима око педесеторо деце. Тамо га је дочекао Владимир Цуцић, републички комесар за избеглице са којим је обишао две породице у кампу, дао интервју великом броју новинарских екипа, а затим

ПОСЕТА

је разговарао са представницима избеглих и расељеничких удружења. **Милојко Будимир** и **Мирослав Линта**, представници избегличких удружења, упознали

лица и с тим у вези право на запошљавање у оквиру истих предузећа, у тренутку када се повратници враћају”, истакла је Доста Палић.

Избеглице са кључевима својих узурпираних станова

су високог госта о свакодневним проблемима са којима се сусрећу прогнани из Хрватске, њиховом тешком положају у избеглиштву и мањку добре воље Републике Хрватске у решавању њихових имовинско правних проблема.

“Ми не можемо да заменимо добру вољу, односно Владу, јер је капацитет UNHCR-а ограничен, али ми покушавамо највише што можемо да прогурамо, да се поштују права људи и да сви то морају да имају на уму”, рекао је Гутереш, након њихових излагања.

ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ РАСЕЉЕНИХ

У име расељеничких удружења високом комесару за избеглице обратила се **Доста Палић**, члан Управног одбора Уније – Савеза удружења интерно расељених лица.

“Оно на шта сам ја хтела да скренем пажњу у име расељених лица, пошто сам и сама расељено лице, односи се на константно кршење људских права и слобода ИРЛ. Расељенима је узурпирано право да користе своју имовину, право на надокнаду штете настале на имовини након доласка међународних снага и након прогонства српског и другог неалбанског становништва са тог простора. Велики проблем представља и непоштовање права на остваривање надокнаде проистекле из приватизације предузећа у којима су радила расељена

ПОРАЖАВАЈУЋИ ПОДАЦИ О БРОЈУ ПОВРАТНИКА

“Већина расељених лица је поднела захтеве разним агенцијама да се уради повраћај имовине, у неким сличајевима је то урађено, а у већини случајева није. Да проблем буде већи, та слободна имовина се не може користити због никакве или недовољне безбедности на КиМ. На Косову живи око 20 хиљада интерно интерно расељених лица, од којих многи у колективним центрима. Да не говорим о мањим српским енклавама где је слобода кретања врло, врло ограничена, где људи живе на малом простору. Држава Србија, са своје стране, не може пуно да учини, знате каква је ситуација у односу између Србије и Косова. Тако да су улагања у јачање тих локација на Косову врло важна. Надамо се да ће неко схватити да је у ствари јачање тих српских мањих енклава добра позадина за повратак ИРЛ. А када говоримо о повратку бројке су поражавајуће. И оно што сте чули можемо ставити под знаком питања јер врло

Састај са представницима избегличких и расељеничких удружења

мало има оних правих повратника, оних који тамо живе и покушавају да нешто остваре. Пре свега, због безбедности, али и незапослености, недостатку школа, здравствених установа и других елементарних услова који би охрабрили људе да се врате”, наставила је Палићева.

РЕГИСТРАЦИЈА РАСЕЉЕНИХ ЗА ПОВРАТАК НА КИМ

Србија може рачунати на сарадњу и помоћ UNHCR-а када је реч о повратку интерно расељених лица на Косово, истакао је Антонио Гутереш, одговарајући на питање како тече регистрација за повратак на Косово. Истакао је да је ограничен број оних који желе да се врате, као и да међународна заједница треба да осигура услове за њихов безбедан и достојанствен повратак.

СУСРЕТ С ВЛАДОМ ДИВЦЕМ

Гутереш се, током боравка у нашој земљи, састао и са Владом Дивцем, једним од највећих приватних донатора за програме UNHCR-а намењене избеглицама и интерно насељеним лицима.

Фондација Дивац (ХОД) блиско сарађује са канцеларијом UNHCR-а у Београду, а најновији пример добре сарадње је изградња зграде са 13 станова у Пријепољу, где ће трајно бити смештене породице из оближњег колективног центра "Јабукa". Током сусрета у Београду, Гутереш и Дивац разговарали су о даљој сарадњи ХОД и UNHCR-а. "Лепо је сарађивати са спортским херојима нације, као што је то случај са Владом Дивцем. Они су пример осталима да постану донатори и помогну хуманитарне акције

као што је ова", истакао је Гутереш.

Дивац се са своје стране захвалио свима који су помогли да преко сто породица добије кров над главом. "Надам се да ћемо и убудуће имати овако добру сарадњу са UNHCR-ом. Први корак смо направили, сада радимо на томе да и следећи буде тако успешан", изјавио је председник Олимпијског комитета Србије.

ОПРЕДЕЉЕНОСТ ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ

"Положај ИРЛ у Србији је разнолик. Сва расељена лица нису опредељена за повратак, него за интеграцију и ми бисмо јако желели да знамо да ли ће у неко догледно време, постојати програми интеграције ИРЛ, јер са становишта државе Србије такве сигнале још увек нисмо јасно добили. А међународна заједница покушава нешто, али не у довољној мери и са већим средствима. Рећи ћу Вам резултате само једног истраживања, које је урађено прошле године у Шумадијском региону, тамо где ја живим, у Крагујевцу и Краљеву. Преко 40 процената ИРЛ, смештених у приватном смештају, теже живи од социјално угроженог локалног становништва. Зато треба направити јасне планове и помоћи тим људима који су решили да остану овде. На крају, сматрамо да је ова ваша посета од врло великог

Посета Гутереша је изазвала велику пажњу медија

значаја за све нас и да ћете ова сазнања искористити у циљу проналажења адекватних решења и за оне који желе да се врате и лица која су изразила жељу за инте-

грацијом у локалним срединама", закључила је Доста Палић.

КОСОВО ДРУГАЧИЈИ ПРОБЛЕМ

"Што се тиче Косова, то је потпуно другачији проблем, тамо немамо исти мандат као што имају избеглице. У сфери интерног расељења ми радимо по

Изнађени посетом, становници колективног центра

другачијем концепту, али преко Савета безбедности имамо дозволу да надзиремо повратак ИРЛ. Учинићемо све што је могуће да подржимо људе који желе да се врате, али проблем су услови који би требало да се створе да тај повратак буде одржив. Ту ћемо блиско сарађивати са нашом канцеларијом у Приштини, да видимо шта можемо да урадимо да погурамо, да се успоставе потребни услови. То ће тек бити комплексан задатак јер има јако пуно нерешених имовинских питања. Знамо да је министар који је одговоран за то веома предан овој идеји. Конкретно говорећи, имамо веома дуги пут. Многи проблеми које сте ви поменули су ван нашег мандата. То су политичка питања и зависе од политичара и њхових одлука. Ми ћемо учинити све

ПОСЕТА ПОРОДИЦАМА У КОЛЕКТИВНОМ ЦЕНТРУ „КРЊАЧА“

Приликом обиласка кампа Крњача, Антонио Гутереш посетио је и породице **Анђеших**, избеглице из Хрватске и **Маслар**, расељена лица из Пећи и саслушао њихове животне приче.

Анђеших Вукашин, који живи са супругом и сином који сада има 26 година и заснива своју породицу, радио је као саобраћајни инжењер у рафинерији у Сиску. Жена је пореклом из Босне. Из Сиска су прво отишли у Босну код женине родбине, у очекивању да ће моћи да се врате за неколико месеци. Затим су одатле отишли у Крајину, а када је пала Крајина дошли су у Србију. Добили су смештај у колективном смештају у хотелу Путник у Призрену. Вукашин је тамо радио у државној фирми Балкан Белт. Почетком ратних збивања, 1999. године су

премештени у колективни центар у Бањи Ковиљачи. Када се тај центар затворио, прешли су у Крњачу. Он има дијабетес, жена срчане проблеме. Вукашин се води као незапослен и прима додатак за незапослене (примају они који су радили у државним фирмама на Косову - 8 500 динара), а повремено га неко ангажује као возача. Жена не ради, има 12 година стажа у Хрватској. Син ради. Покушавао да уради нешто са станарским правом, интересовао се за стамбено збрињавање, али је ипак закључио да му не одговарају услови, да не може више да се помера и да жели да остане у Србији. Не може да реши стамбено питање.

Маслар Будимир, село Требовић, предграђе Пећи, живи са женом и сином који је почео да студира. Када су прогнани са Косова, жена и син су дошли код родбине у Београд, а он је отишао код рођака у Црну Гору, желећи да буде близу Пећи. Сви су мислили да ће моћи брзо да се врате. Али пошто није било тако, више нису могли да буду код родбине, жена и син су се пријавили Комесаријату и добили смештај у Крњачи. Затим им се и Будимир придружио. Он је пензионер, жена не ради, добија косовски додатак, јер је радила у Пећкој пивари. Имају на Косову пуно земље, шуме, али све је уништено, кућа срушена. Земљиште узурпирано, тј. без његове сагласности користе га комшије. Регистровани су се за повратак за време недавне акције, али не верују да ће повратак бити могућ због безбедности, поверења у локалне власти, могућности за нормалан живот. Пошто је све срушено и уништено не могу ни да продају своје имање, па да тим средствима реше стамбено питање овде. Гутереш се дуже од протоколарног времена задржао у разговору са овим породицама изражавајући наду да ће и за њих доћи бољи дани. Истакао је да се искрено нада да ће се колективни центри што пре затворити и да ће се овим породицама обезбедити адекватни услови становања.

Гутереш у срдачном разговору са Дорџом Палић, чланом Управног одбора Уније

што је у нашој моћи да пратимо ситуацију, да надзиремо, да искрено помогнемо, да се унапређују услови за повратак. Али проблеми везани за интеграцију су, да тако кажем, под капом локалних власти”,

одговорио је Гутереш, на излагање представнице расељених.

НАСТАВИЋЕМО САРАДЊУ СА УНИЈОМ

“Ми ћемо сарађивати, као што јесмо и до сада са Унијом и врло је јасно да ми желимо да помогнемо у процесу повратка и да помогнемо интеграцију унутар Србије. Стратегија српске владе је та која ће дефинисати како ово друго да радимо. Јер није иста ситуација као са избеглицама, другачији нам је мандат. Потпредседник Кркобабић је рекао да ће да сарађује, али ви морате да направите политичку платформу. То мора да учини ваша Влада, а ми ћемо да помогнемо, да погурамо међународне актере да буду солидарни, зато што има јако пуно људи чије судбине зависе од тога. Ово је огроман финансијски притисак, потребна су огромна финансијска средства и држава не може сама да их обезбеди и ми ћемо покушати да им у томе помогнемо”, закључио је Гутереш.

Припремио: Жељко Ђекић

ПРЕДСТАВНИЦИ УНИЈЕ НА ВИШЕДНЕВНОМ ПУТОВАЊУ ПО КИМ ПОСЕТИЛИ ОПШТИНЕ ГЊИЛАНСКОГ, ПЕЋКОГ И ПРИШТИНСКОГ РЕГИОНА

СТИДЉИВИ РЕЗУЛТАТИ ПОВРАТКА

Током посете повратничким насељима Клобукару и Синајама, у разговорама са представницима Министарства за КиМ, ПИС Владе Косова и локалним властима, видљива је само декларативна подршка повратку, док стварно стање на терену даје сасвим другачију слику. Радови на појединим повратничким кућама су досија лоше изведени, зграде у Новом Бадовцу и Падалишту које је требало да изгради Влада Србије још увек нису зидане, а разних опструкција повратку од стране албанске заједнице још увек има. Мали ипак наде даје изградња стамбених јединица у Лайљем Селу, где би до краја године, у три зграде, требало да се усели 60 српских повратничких породица, чиме би значајно била ојачана српска заједница у централном делу Косова.

Прелаз Јариње у јутарњој измаглици

Овога пута наша новинарска екипа на простор КиМ, у раним јутарњим сатима, ушла је на прелазу Јариње. И док је са српске стране извршен уредан преглед докумената, на административном прелазу, с друге стране, упркос већег броја припадника KFOR-а, UNMIK-а и КПС-а, само нам је нехајно одмахнуто руком, што смо протумачили као слободно прођите.

САОБРАЋАЈНЕ ГУЖВЕ

И већ након непуних сат времена, преко Косовске Митровице, упутили смо се ка Приштини. За разлику од Јариња до Звечана, где је саобраћај моторних возила доста редак, од Митровице до Приштине, вози се готово у колони, а саобраћајна полиција налази се скоро на сваких неколико километара. Пред Приштином, због изградње прилазних путева, долази скоро до колапса, а улазак у сам град од осам часова, траје читаву вечност.

Колоне се стварају са свих страна, тако да тешко стижемо до центра и првог циља, канцеларије Уније М, у елитном приштинском насељу "Градић Пејтон".

ПРОМЕНЕ У УНИЈИ М

У Унији М, у Приштини, дошло је до одређених кадровских промена. Привремени вршилац дужности директора, **Бранислав Скробоња**, иначе председник Управног одбора Уније, не спори да је било одређених проблема у функционисању канцеларије, али наглашава да то неће да се одрази на будући рад и пројекте који су у току. То се, пре свега, односи на Пројект UNDP-а о јачању повратничких заједница, о коме смо често писали у протеклим бројевима. Скробоња истиче да због нешто компликованијих процедура око расписивања тендера, радови на одређеним местима, као што су они у Драјковцу, касне, али да би до краја извршења пројекта требало да буду завршени. Оптимистички гледа на наставак овог пројекта и сматра да ће се у наредној години још више пажње посветити повратничким заједницама, јер иако на Косову и Метохији већина људи тешко живи, повратничка популација се налази у највећем проблему.

У АМБУЛАНТИ У ПРЕКОВЦУ

Из Приштине крећемо ка Гњилану и десетак километра након Грачаничког језера скрећемо лево, ка Новом Брду, општини која једина јужно од Ибра, поред општине Штрпце, има већинско српско становништво. Али не и председника Србина. Наиме, 2007. године,

Новинар УНИЈА ИНФО у разговору са др Храниславом Васићем и главном сестром Сузаном Јовановић у Прековцу

уредбом специјалног представника генералног секретара УН, на то место именован је Албанац **Бајруш**

КАМЕНОЛОМ НЕРЕШИВ ПРОБЛЕМ

Каменолом је још увек проблем и поред обећања привремених институција да ће га реше. Нарочито је проблем то за Коретиште у коме живи српска и Пасјак где станује албанска популација. Зближио их је исти проблем. Радови у каменолому су се опасно приближили извору воде и новоизграђеном водоводу, тако да постоји опасност, да извор пресахне, а цеви попуцају. Поред свих обећања тај проблем још није решен, а да ли ће и када то нико не зна, одговорио нам је **Срђан Цвејић** на питање шта је урађено са наведеним каменоломом о коме смо писали у нашем априлском броју..

Имери, који је врло љубазно примио нашу екипу и дао интервју који можете прочитати у наредном броју.

Ипак, наша прва дестинација је село Прековце које са око 1 500 становника представља највећу српску заједницу у новобрдској општини. Од именовања Имерија за председника општине, овде је измештена и српска локална власт. Упућујемо се у здравствену станицу, где нам **др Хранислав Васић** и главна сестра **Сузана Ивановић**, разјашњавају да ова установа припада Здравственом центру Гњилане. Прима пацијенте, осим наведеног села и из Извора, Бостана, Паралова, Трњићеваца, Лабљана, Страже.. Месечно од 500 до 700, каже Сузана додајући, да се осим Срба овде лече и Роми, али и Албанци. Поносно истиче да се осим старијим пацијентима услуге пружају и деца, зашто је задужена педијатар **др Влајинка Стојановић**, иначе директор ове здравствене установе. Тежи пацијенти се шаљу у тридесетак километара удаљену Грачаницу или на прегледе у Здравствени центар Гњилане, смештен у селу Шилову. Овде сазнајемо, да је уредно почела школска година, да имају и нулти разред и да броји више ученика него прошле године, што свакако охрабрује.

ПРЕДШКОЛАЦА СВЕ ВИШЕ

Иста констатација дочекује нас и Основној школи „Вук Караџић“ из Гњилана измештеној у Шилову, неко-

Предшколско одељење у школи „Вук Караџић“

лико километара удаљеном од центра града, на магистралном путу према Бујановцу. И овде предшколаца

има више него прошле године. Ипак, од некадашњих 1 800 ученика, смештених у школи у центру града, овде их, према речима **Димитрија Стојковића**, помоћника

Новоизграђена школа у Шилову

директора, рачунајући и истурена одељења, сада има мање од три стотине. Изграђена је нова школска зграда, али недостају наставна средства. Са сетом се сећају добро опремљене старе школске зграде која је имала чак и сопствену зубну амбуланту. Зграду у Шилову деле са Гимназијом и измештеним одељењем Медицинске школе из Ропотова, са нешто више од 200 ђака. Осим овдашње матичне, основна школа поседује измештена одељења у Горњем Ливочу, са четири разреда, у центру Гњилана, код српске цркве, и школу у приватној кући у граду коју похађају ромска деца. Дода ли се томе 55 ученика у осам разреда у Кметовцу, долазимо до бројке од 289, колико их сада школа броји. Стојковић истиче да је наставни кадар квалификован за свој посао и да осим Срба, ромској деци предају њихова три сународника.

А ОД ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ (ПРОБУШЕН) БАЛОН

Први пут, ове године, од Владе Србије добијена су и средства за материјалне трошкове, а првацима су, као и централној Србији, обезбеђене књиге. Од локалне самоуправе изграђен је балон за физичко васпитање. О квалитету и изради радова, не треба трошити речи јер се под првим налетима снега срушио, тако да квари лепу слику школског дворишта. Срећом, у том тренутку, у балону није било деце па је избегнута већа трагедија.

ПУТОПИС

Свима смо се обратили, прича Стојковић, општини, KFOR-у, међународним организацијама, али за сада ништа није урађено. Да проблем буде већи балон је саграђен на игралишту, па ни њега не можемо да користимо, показује кроз прозор своје канцеларије Стојковић, неугледан крш преостао од балона

Школу смо напустили прекидајући накратко, наставу у шестом разреду, како бисмо фотографисали ученике и чули од њих како живе. Помало изненађени само су изустили - добро и наставили да раде. За разлику од њих дружење са предшколцима је много дуже трајало, тако да смо могли чути и понеку песму и рецитацију. Изгледа као да овој деци не пада тешко живот у изузетно лошим условима, или она то на свој, дечији начин вешто крију. Ову дилему касније смо покушали

Срушени балон у двористићу школе

да разрешимо у разговору са Срђаном Цвејићем, представником Министарства за КиМ и **Миланом Ковачевићем**, из локалне канцеларије за заједнице општине Гњилане. Кажу нам, онако са дозом ироније “срећа па не знају за боље”.

МАЛО ШКОЛСКОГ...

“У општини Гњилане нема довољно школског простора, како би се одвијала нормална настава. Школе, које су “протеране” из Гњилана измештене су у околна села и раде у неадекватним условима. Укупно имамо седам основних (Гњилане, Шилово, Партеш, Коретиште, Церница, Паралово, Пасјане), као и две средње (Гимназија - Шилово и Економска - Коретиште) школе. Такође, на подручју Гњилана налази се истурено одељење Пољопривредне школе у Партешу, Медицинске из Ропотова у Шилову, а ускоро се очекује да у Стражи почне са радом Нижа музичка школа. Од јануара месеца, ове године, Министарство за КиМ је обезбедило материјалне трошкове, што није било урађено задњих шест година. Ретроактивно се исплаћује свим школама преко српске општине Гњилане, а очекујемо да буде решен и проблем око грева, односно да се благовремено обезбеде потребна дрва пре почетка зиме “. реферише нам Цвејић.

... И ЗДРАВСТВЕНОГ ПРОСТОРА

“Велики проблем представља и то што на подручју Косовског поморавља не постоји ни једна болница. Деца се рађају у Грачаници или ван КиМ у Врању, што

Дневна интернистичко-педијатријска болница у Шилову

не представља добар пример, ни нама који живимо овде, ни онима који су изразили жељу да се врате. Предлог је да се направи болница у једном од околних села, а има идеја да се у више њих направе одређена специјализована одељења, као што су хирургија, педијатрија, интернистичко одељење... Тиме би ојачали и постојеће амбуланте у тим селима, а створили и добре услове да нам се враћају млађи кадрови. Старији доктори специјалисти тренутно раде као лекари опште праксе по амбулантама, па би и за њих повратак својој професији био прави изазов и сигурно ојачао вољни моменат да остану овде », додаје Цвејић.

УНИЈА ИНФО ШИРОМ КИМ

Након разговора са представницима две различите групе власти у Гњилану, Миланом и Срђаном, крећемо ка просторијама UNHCR-а. Заједно са љубазним домаћинима **Миленом** и **Зораном** одлаз-

Са представницима UNHCR-а у ромском насељу

имо у обилазак ромских породица. Али, о томе како живе Роми у Гњилану, повратници у селима Клобукар и Синаје, ко ће становати у новоизграђеним зградама у Лапљем Селу, ставовима министра за заједнице за повратак у ПИС Владе Косова, акцији Министарства за КиМ Владе Србије о чишћењу српских гробаља на Космету и другим актуелностима везаним за КиМ, можете да прочитате на наредним страницама нашег часописа.

Забележио: **Милан Кончар**

Фото: **Богдан Меанџија**

У ПОСЕТИ ПОВРАТНИЦИМА У СЕЛУ СИНАЈЕ У ОПШТИНИ ИСТОК

На ободу Источног поља, неколико километара удаљено од истоименог метохијског градића, налази се село Синаје. Десет година је требало да поново добије епитет мултиетничког. Наиме, почетком маја, у тек израђену транзицијну кућу селили су и први повратници. Прва фаза изградње 18 кућа за повратнике је при крају. Они су задовољни квалитетом радова, иако има других нерешених проблема, а представници Министарства за заједнице и повратак и невладиних организација који раде на овом пројекту, најављују његов наставак.

Већина становника Косова и Метохије чула је за Дубраве, највећи затвор на овом простору. Само неколико стотина метара изнад њега налази се питомо село Синаје, чији први повратници ових дана очекују усељење у новоизграђене куће. Заједно са **Достом Палић**, извршном директорком удружења “Завичај за повратак” и представницима Уније наша екипа желела

је на лицу места да се увери како теку радови и када се очекује да први повратници уселе у своје куће.

ТРИ ГОДИНЕ ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ

“Пројекат повратка расељених лица у Синаје почели смо у сарадњи НВО “Европска перспектива” крајем 2006. године. Уложено је много нашег труда, али и представника села **Радисава Максимовића** и **Радмила Ашанина**, да се усвоји концепт документ на Општинској радној групи за повратак и да идеју повратка претворимо у нешто стварно. Велику улогу у томе одиграло је и Министарство за заједнице и повратак које је финансијски помогло овај пројекат. Зато ми је задовољство веће када видим да се изградња кућа приводи крају и када видим да су људи, који су пуне четири године инсистирали на повратку, коначно на прагу тога. Не можемо још да говоримо о коначном повратку, зато

ОЧЕКУЈЕ СЕ И ДРУГА ФАЗА ИЗГРАДЊЕ

“Ово је само прва фаза повратка у Синаје и већ имамо притисак од потенцијалних повратника планираних за другу фазу повратка. Пројекат је конципиран за повратак 44 расељене породице које бораве у централној Србији, а с обзиром да је изграђено 18 кућа у првој фази, очекујемо да се у другој фази реализује повратак осталих породица. Зато желим да поручим донаторима и инвеститорима, пре свих, Министарству за повратак и заједнице, које је успешно преузело реализацију пројекта од Европске перспективе и Завичаја за повратак да с правом можемо да се надамо да ће убрзо кренути и друга фаза реализације повратка расељених лица у Синаје”, истиче Доста Палић.

На њене речи, надовезао се Радисав Максимовић изражавајући апел свима који учествују у овом пројекту да на једнак начин узму учешће и обезбеде средства за другу фазу изградње.

РЕПОРТАЖА

што се још финални радови приводе крају, ни водовод још није урађен, али очекујемо да до средине октобра и то буде завршено и да кажемо да су се људи у Синаје коначно вратили”, прича нам у аутомобилу, док обилазимо ово село, Доста Палић.

И док **Златко Маврић**, камером вредно бележи кадрове села, за прилоге који ће касније бити емитовани у емисији “Повратак”, лагано стижемо до транзитне куће у којој је од почетка радова стално смештено по осморо људи. Неки од њих, већ напред поменути Радисав и Радмило, од почетка радова готово да је нису ни напуштали, исто као ни **Драгица Максимовић**, једина жена међу њима, чији проблем заслужује посебан оквир.

ЗАДОВОЉНИ РАДОВИМА

У првој половини села, измешаној албанским и српским кућама, гради се шест, док у другој половини, која је чисто српска, радови напредују на још десет домова.

“Вратили смо се 12. маја и смештени смо у овој транзитној кући. За осморо људи се финансира храна и спавање, тако да нас толико и има тренутно овде”, почиње причу Радисав Максимовић, представник села, док лагано испијамо прву јутарњу кафу, у лепо урађеном простору транзитне куће.

Транзитна кућа у Синајама

“Радови на кућама се приводе крају. Од нашег доласка, до сада, са комшијама Албанцима није било проблема. Односи су врло коректни, а навео бих пример да је један од њих непосредно по нашем доласку вратио сто и столице, на којима управо седимо, што смо сматрали знаком добре воље. Остало је да се доведе вода и имамо обећање од министра за повратак, који нас је овде посетио, да је већ уплаћена одређена транша новца и да би радови требало да ускоро буду завршени. Надамо се за неких месец дана да ће наше породице да буду у својим кућама”, оптимиста је Максимовић.

И већина осталих мештана изражава задовољство учињеним и најављује повратак својих. Тако **Славољуб Бетић**, један од најмлађих овде, очекује да се врати његова комплетна породица. За сада нема примедби, али очекује да ће се након повратка наћи и одређени про-

грами запошљавања, јер без тога, читав процес се не би могао сматрати успешним.

ПРОБЛЕМИ ПУТ И КАМЕНОЛОМ

Након првих утисака и испијене кафе, крећемо у обилазак другог дела села. И већ ту отварамо нову причу, ону мање лепу. На самом крају села, уз саму ограду српског гробља, један Албанац из околине отво-

Радмило Ашанин на српском гробљу ослоњеном на каменолому

рио је каменолом. Грађевинске машине и камиони, осим буке стварају облаке прашине која се слеже на гробље и тек изграђене околне српске куће.

“Ово је велики проблем и ми смо га више пута износили на разним скуповима. О томе смо упознали и локалну власт, али и представнике Министарства за заједнице и повратак. Писали смо и разне дописе, тражили да се каменолом затвори, јер буквално почиње из нашег гробља. Нажалост, за сада нисмо добили никакав одговор. Бар не онај позитиван. Истини за вољу представници општинских власти у Истоку су нам рекли да они нису издали дозволу за изградњу каменолома, већ је то урадило надлежно министарство у Приштини, тако да су и они немоћни на решавању тог проблема.

Облаци прашине покривају гробље и део где се налазе српске куће

ДРАГИЦА МАКСИМОВИЋ, повратница у Синаје

ОВО ЈЕ МОЈА КУЋА

На Косову нису ретки случајеви разних видова опструкције повратку расељених лица. Ипак оно што смо видели у селу Синаје свакако заслужује посебну пажњу. Испод реконструисане куће Драгице Максимовић, комшија Албанац, десет година држи стоку и не жели да је уклони одатле, иако се власница куће вратила пре неколико месеци.

“Ова кућа је до 1999. године била у изградњи, са срећеним приземљем у коме је живела моја породица. Међутим, први комшија је у то приземље уселио краве и ево десет година их ту држи. Ја сам се са њим видела, кад сам се вратила 12. маја и замолила га да те краве избаци из куће. Обећао је да хоће, али ни после четири месеца од тада то није урадио. Желим да кажем да смо са тим људима лепо живели, скоро као једна породица. Ми смо њима давали струју и воду када су правили своју кућу, они нама шта је требало, а ево видите каква

је сада ситуација. Треба да се ускоро уселимо, али како ћемо да уђемо када је испод нас штала из које се шири несносни смрад. Мој супруг је умро 2003. године од туге у расељеништву и можда је то разлог више што комшија неће да избаци стоку из куће. Ја му се као жена не могу супроставити. Обраћала сам се за помоћ општини, разним организацијама, али још нико ништа није предузео по том питању”, прича нам, на ивици суза, Драгица.

И представник села каже да је овај проблем више пута износио на радним групама, да је о томе обавештено Министарство за заједнице и повратак и да су сви рекли да ће бити решен.

“Ми ћемо са наше стране настојати у покушајима да извршимо одређени притисак, али не на Драгичине комшије, већ на институције система. Комшије би требало да имају толико савести да то сами ураде, да виде да је та жена ту, да се вратила и да повуку ту стоку из куће. Овај пример овде је просто ванцивизацијски на сваки начин, како год се посматра. Ми ћемо, понављам, вршити притисак на институције, на косовску полицију, пре свега, на општину Исток и комуналне службе да се тај проблем реши”, рекла нам је Доста Палић, извршна директорка удружења “Завичај за повратак”.

Ми, међутим, са тим нећемо да се помиримо, јер је све то урађено иза наших леђа и на нашој земљи”, жустар је Радмило Ашанин, додајући да ово мора што пре да се реши.

Ашанин истиче да су кроз село пробијени и нови

путеви којима иду тешки камиони и оштећују српске светиње, јер један од тих путева иде преко темеља порушене цркве.

Мештани су 1992. године, из властитих средстава финансирани изградњу пута кроз читаво село. Од тог

Гробље у Синајама некад...

... и сад

РЕПОРТАЖА

асфалта више није остало ништа, а повратком раселених мораће да се ставља нови. Само ко ће то да фи-

Повратници - Како превазићи проблеме?

нансира, пита Ашанин.

“Једноставно се плашимо да не дође до неког конфликта, јер повратници неће дозволити да им се и даље уништава гробље, путеви, имања. Гробље је једно од најстаријих овде, а затекли смо га зарасло у шипражје, трње... Ми смо све очистили, средили, али и даље, прашина од каменолома и камиона који пролазе готово кроз гробље, непрестано пада по хумкама и споменицима. На сваком састанку Општинске и Оперативне радне групе скретали смо пажњу свим структурама, представницима ОЕБС-а и других међународним организација, али осим обећања до дан данас ништа није предузето поводом тога”, закључује Ашанин, додајући да мештани Синаја и овим путем упућују апел свим надлежним органима да предузме мере како би се спречило даље уништавање околине и гробља и како не би дошло до неких других проблема.

НАДЛЕЖНИ УПОЗНАТИ СА ПРОБЛЕМИМА

Опраштајући се од мештана, уз обећање да ћемо њихове апеле и предлоге пренети надлежним, заједно са Достом Палић, упутили смо се у зграду општине Исток. **Бедри Хасани**, потпредседник општине рекао нам је да је упознат са свим наведеним проблемима и потврдио да је општина у случају каменолома немоћна, јер они нису ни издали дозвола за његов рад. Истакао је да је задовољан током радова, да очекује да се наставе и да ускоро види усељене куће у Синају. Општина ће у границама својих могућности, покушати да утиче да се проблеми око каменолома и пута што пре реше. Нагласио је да је упознат и са проблемом Драгице Мак-

Представници Уније код потпредседника општине Исток

симовић и да очекује да ће комшија Албанац да избаци стоку из њене куће.. Ако не буде могло мирним путем, општина ће затражити од полиције да то уради по службеној дужности, нагласио је Бедри Хасани. О наведеним проблемима представници Уније упознали су и министра за заједнице и повратак и његове сараднике.

Забележили: **Ж. Ђекић, Б. Меанџија и З. Маврић**

СТАНИША ПЕТРОВИЋ, саветник у Министарству за заједнице и повратак

УПОЗНАТИ СМО СА ПРОБЛЕМИМА

“Министарство за заједнице и повратак је у оквиру пројекта за организовање и одрживи повратак, финансирало изградњу и реконструкцију 18 кућа у селу Синаје, општина Исток, у износу од 406 хиљада евра. Пројектом је обухваћена и регулација и реконструкција водоводне мреже, а као имплементатори у овом пројекту су општина Исток и удружење раселених “Завичај за повратак”. Куће ће бити делом опремљене техником и намештајем, а такође пројектом је предвиђено да повратници имају социоекономску помоћу вредности од две хиљаде евра”, износи детаље о овом пројекту Станиша Петровић.

Петровић каже да је Министарство упознато и са случајем Драгице Максимовић и да су запањени чином да неко држи стоку у реновираној кући. “Интервенисали смо код председника општине Исток и добили обећање да ће то да реши, али до данашњег дана видимо да тај проблем није решен. Стварно не знам зашто и даље тај Албанац нема обзира према Драгици, а оно што можемо да урадимо је то да још једном замолимо председника општине да разреши тај проблем”, рекао је Петровић, додајући да ће у границама својих могућности, Министарство предузети све мере како би се решили и проблеми са каменоломом и путевима у селу Синаје.

НЕЋЕ БИТИ МАХИНАЦИЈА

Одречно је одговорио министар Рашић на наше питања да се у јавности доста спекулише о томе да је конкурс за 60 стана, у шри новоизграђене зграде у Лапљем Селу, намењен и да ће уместио расељених лица, неко дружи да усели у њих. Рашић је ипак да ће управо она имати приоритет и да би до краја године 24 породице из централне Србије, 30 породица које се налазе у интерном расељењу на КиМ и шест социјално најугроженијих породица, из српске примајуће заједнице, управо овде требало да добију нови кров над главом.

Пројекат Лапље Село, где се граде три зграде, са по 20 станова јесте један од пројеката у низу које Министарство за заједнице и повратак ради у циљу пружања подршке расељеним лицима да се врате на Косово и расељеним лицима са Косова, да се врате својим домовима, истакао је у уводном делу разговора министар Рашић, додајући да је управо зато овај пројекат жив и развојан, јер ће интеграција у Лапљем Селу, српском селу на Косову, бити могућа и врло лака.

ЛАПЉЕ СЕЛО

❖ *Шта то конкретно значи?*

То што преко пута зграда имамо основну и средњу школу, где деца одмах могу да похађају наставу. Дом здравља је такође у близини. Болница је недалеко одавде. Као што сви знамо, повратак расељених није само физички долазак на Косово, већ је врло битно осигурати опстанак тих људи. Повратком у ову средину тих основних проблема у адаптацији неће бити, због тога и истичем да је овај пројекат развојан, јер људе не враћамо тамо где нису испуњени сви наведени услови.

❖ *Ко ће се уселили у нове зграде и по којим приоритетима?*

Овде имамо три зграде од по 20 станова. Од тога броја, 24 стана ће ићи расељенима који се налазе у Србији, шест станова социјалним случајевима или примајућој заједници, која је српска, и 30 станова ће ићи интерно расељеним лицима са простора централног Косова, тј. Грачанице. Приоритети су, пре свих, најугроженије категорије расељених лица, лица која живе у

колективним центрима у централној Србији, односно лица која су социјално најугроженија међу њима. Самохране мајке са више деце, самохране мајке које су изгубиле супружника, током ратних и након ратних дешавања, односно, сви они који задовоље прописане критеријуме.

❖ *Ти људи од нечега ће морати и да живе?*

Свако расељено лице, односно свака породица у склопу пакета помоћи добиће одређена средства то јест опрему, по њиховом захтеву, са чиме би могли да почну неке радне активности. Вредност опреме износиће око две хиљаде евра. Желео бих да напоменем да смо у процедури и надам се да ће за 7-10 дана почети изградња још две зграде у исте сврхе недалеко одавде и да ћемо бити у могућности да збринемо још 40 породица.

❖ *То значи да ће ипак српска заједница на централном Косову доста ојачати.*

Управо тако. Сто породица, 60 које ће бити смештене у готово завршене станове и 40 породица, чији станови ускоро треба да се граде, представљаће изузетно велику, да тако кажем, подршку онима који су остали да живе овде. Такође смо и у буџету за 2010. годину предвидели изградњу још 20 станова овде у Грачаници. Један од наших циљева управо јесте стабилизација и јачање српске заједнице. До сада смо имали повратак лица, углавном старијих, у одређене, углавном сеоске средине. Враћала се једна или неколико породица, углавном старији брачни парови. У исто време су нам одлазили млади. У склопу стратегије

Министарства за заједнице и повратак, ми ћемо се фокусирати и на стабилизацију и јачање, односно задржавање, српског становништва на Косову. То се може постићи само стварањем добрих услова за живот, оних који су остали, али и онима који треба да се врате.

СИНАЈЕ И КЛОБУКАР

❖ *Када помињемо повратак расељених они се обично враћају у руралне средине. Управо смо обишли неке од њих, између осталих и село Синаје. Задовољни су изградњом кућа, а највећи проблем им представља изградња водовода.*

Ускоро очекујемо да пројекат повратка расељених у Синаје буде финализиран. Да се људи врате у новосаграђене куће, да комунална инфраструктура буде готова, и да добију одређену социоекономску помоћ, како би могли стварати властите приходе и од тога живети. Могу да поручим тим људима, међу којима сам већ био, да их нећемо заборавити. Када је водовод у питању, одобрено је 100 хиљада евра, расписан тендер и верујем да ће за месец дана радови бити завршени. У принципу, повратници су посебна категорија људи, који када се врате буду повратници одређено време и након тога сви их забораве. Организације, међународна заједница, локална средина и управо због тога ми такву политику желимо да променимо. Од тренутка када се врате, они постају део српске заједнице и ми ћемо да водимо рачуна о њима кроз одређене пројекте стабилизације заједнице.

❖ *Слична ситуација је и у селу Клобукар, у општини Ново Брдо. И тамо смо били и највише се жале на лоше изведене грађевинске радове и проблеме око вађења личних докумената.*

Недавно смо имали добар састанак, ја се надам да ће резултати са тог састанка бити позитивни. Са нашим партнером, НВО и са мештанима села смо се договорили да сви недостаци у најскорије време буду отклоњени. Знамо да има проблема са водом и да ћемо им у томе помоћи како би имали цивилизацијске услове за живот. Документи јесу проблем, али колико сам чуо, постоји добра воља у локалној власти у општини Ново

Брдо да се људима изађе у сусрет и да што пре дођу до докумената. Без њих повратници, заиста не могу остварити своја права.

❖ *И у Клобукару се помиње почетак друге фазе...*

Помиње се. Видећемо, нећемо прејудуцирати. Сигурно ћемо наставити кроз одређене индивидуалне пројекте повратак у општини Ново Брдо. Све зависи од нашег буџета, односно финансијске ситуације.

ОПСТАНАК И ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА

❖ *Неки кажу да многа што зависи и од брзине децентрализације на Косову.*

Децентрализација је, уствари, процес или пренос овлашћења са централне на локалну власт. Највероватније сте мислили на стварање нових општина. Ново Брдо је управо једна од тих општина која би требало да се прошири тако што би јој се прикључило пар села гњиланског региона. Општина ће бити јача у том смислу што ће српска заједница бити бројчано доминантнија. Грачаница, на чијим смо просторима тренутно, добијањем властите општине, имала би такође низ предности. Па када је и повратак у питању, јер мислим да би много лакше нашли заједнички језик са људима који воде општину и лакше имплементирали повратак, јер он у многоме зависи од локалних структура.

❖ *Многа се говори о повратку, а чињенице говоре да је и поред великог штура, постигнут слаб резултат. На неки начин, заједнички је опстанак људи, који већ десет година, у заиста тешким условима, опстају на овим просторима.*

Споменуо сам раније да стратегија Министарства која је недавно финализирана има један од приоритетних циљева - стабилизацију, очување и опстанак српске заједнице на овим просторима. У исто време и побољшање услова живота за исте, али и побољшање услова за повратак расељених лица. Слажем се са вама и стоји чињеница да док враћамо у одређене крајеве једну породицу, две из других крајева одлазе. Свесни смо да то није решење и зато је изузетно битно да наведена Стратегија буде спроведена у дело.

Разговарао: **Ж. Ђекић**, Фото: **Б. Меанџија**

ИЗБОР ПОВРАТНИКА НА ПРЕДЛОГ УНИЈЕ

Министар Рашић и саветник за повратак у његовом министарству **Станиша Петровић** састали су се у Лапљем Селу са **Достом Палић** и **Златком Маврићем**, члановима Управног одбора, као и с **Богданом Меанџијом**, извршним секретаром Уније. Они су га упознали са активностима чланова Уније - Савеза удружења расељених лица са КиМ, на пољу повратка. Напоменуто је да ће од преко 120 ИРЛ из централне Србије, које је Унија предложила као потенцијалне повратнике у зграде у Лапљем Селу, комисија министарства, по већ утврђеним критеријумима, извршити одабир 24 породице и да ће оне прве уселити у новоизграђене станове. Том приликом, представници

Уније упознали су домаћине и са активностима везаним за повратак у Синаје, Живињане, Горње Село и друга места у којима учествују организације Уније. Наглашено је да ће се сарадња наставити и да ће Унија у избору повратника за нове пројекте такође имати велику улогу.

СА ПРЕДСТАВНИЦИМА UNHCR-А ГЊИЛАНЕ У ОБИЛАСКУ ПОВРАТНИКА У РОМСКИМ МАХАЛАМА ОВОГ ГРАДА

НЕЗАПОСЛЕНОСТ, ДУГОВИ, БОЛЕСТ...

Пре доласка у ромска насеља имали смо информације да је било одређених проблема између ове и албанске заједнице, али у разговорима са становницима махала Абдула Прешева и бивше улице Блажоја Максимовића, које се налазе још у центру града ће се потврдити да се осећају слободно, да свакодневно излазе у град, да има одређених имовинских проблема око исељења из појединих узурпираних кућа, али као главни проблем наводе недостатак посла и социјалну каршу.

У насеље Абдула Прешева у првој фази повратка, од 2002. до 2004. године, вратило се 70 породица, а у другој фази децембра 2007. године 24 породице, док се 10-15 породица вратило спонтано. Углавном живе од минималца и социјалне помоћи, 60-оро деце иде у школу у изнајмљеној згради у Гњилану, а наставу похађају по српском програму. Сазнајемо да се путем најновије регистрације за повратак пријавило девет породица.

У ОБИЛАСКУ МАХАЛЕ

Догађаји из прошлог рата видљиви су на самом уласку у махалу, где смо се упутили у пратњи Милене Тасевске, представнице UNHCR-а у Гњилану и Зорана, из исте организације који нам је на питање шта конкретно ради, одговорио "...шта треба", мислећи на текуће проблеме, од возача па на даље.

Прва породица Алишани, чију смо кућу обишли, вратила се јуна 2008. године, а **Зилехан Алишани**, самохрана мајка, прикључила им се из избеглиштва, са двоје мале деце, јуна ове године. Живе у скромним условима њих деветоро, а једина примања има отац запослен у комуналном предузећу у Гњилану. Добила је

недавно личну карту, тако да се и сама може пријавити за социјалну помоћ, а такође и за надоградњу очеве куће где би сместила своју породицу. Наглашава да се налази на листи прве фазе RRK, а ускоро би требало да потпише тространи уговор очекујући да изградња што пре почне. Приликом повратка добила је одређену хуманитарну помоћ од UNHCR-а а још се није определила за шта ће се одлучити када добије паре за пројект одрживости. Зилехан с поносом истиче да јој дете иде у

Зилехан Алишани са децом

школу, сестра ради у једном фризерском салону и да се нада да ће и њу срећна погледати, како би добила посао.

РЕГИСТРАЦИЈОМ ДО ПОВРАТКА

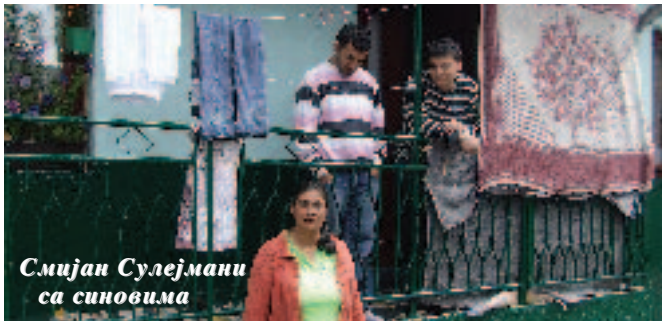
Од девет регистрованих повратника, успели смо да поразговарамо са **Смијан Сулејмани** (38), расељеном у Земуну, где је и радила у локалној самоуправи, док није, због вишка, добила отказ. Вратила се 14. јуна са два сина и кћерком и живи у родитељској кући у насељу **Абдула Прешева**, док се њена кућа налази у ромској махали у другом делу града. Муж и свекар, вратиће се,

РЕПОРТАЖА

каже, кад јој се обнови кућа. Нажалост, још није извадила сва документа. Због болести девојчице имала је предност и њен предмет је одмах прослеђен UNDP-у, са још два са сличним проблемима. Кућу би требало да јој реконструише Министарство за заједнице и повратак, а њена предност у односу на друге је и у томе што је физички ту присутна. Од стране UNHCR-а добили су додатну помоћ у храни и хигијени и добијаће је свака два месеца, због болесне дванаестогодишње девојчице.

Њен отац, **Салиху Салих**, повратник из 2004. године, музичар по професији, примио је своја два унука која су од њега наследила тај ген, па размишљају да у

Смијан Сулејмани са синовима

пројекту за одрживост траже инструменте. Тесно је каже, Салих, али издржаћемо док им се не обнови кућа.

ПЛАЋАЊЕ ТУЋЕГ ДУГА

Фаик Хусени (55) са супругом **Шемсом**, вратио се пре две године из избегличког кампа у Бујановцу, након што им је узурпатор вратио кућу, наравно не у стању у каквом је била. У обнови Фаику је поправљен кров и урађени најосновнији кућни радови. Осим тога, узурпатор је својим бившим “станодавцима” оставио дуг за утрошену електричну енергију у износу од 1 600 евра, плус нешто мање од хиљаду евра за воду. Тешко да ће то моћи да се измири од социјалне помоћи од тридесет евра, прича Фаик, док са супругом у дворишту, на “смедеревцу”, спрема зимницу. Тим пре, што посла нема, како нам рече, ни на видику. Туђи дуг мораће да плате и **Сузана** и **Самир Сулејмани**, из насеља у улици Благоја Максимовића.

БЕЗ ПАРА ЗА ЛЕКОВЕ

Њихов узурпатор је био мало штедљивији, тако што их је, када су се после две године подстанарства код

Фаик и Шемса Хусени

брата, након повратка из Бујановца, нашли у својој кући, чекале уплатнице од 600 евра за струју, а 300 за воду. Самир ни за лекове нема, а тешко је болестан. Оперисао је тумор, не може да ради па се пита чиме ће да плати наведене дугове. Лечио се у српским здравственим установама, неке лекове је добијао преко међународних организација, али је сада све стало. Сузана је била на курсу у пројекту одрживости у Призрену и очекује да ће добити текстилну робу на продају. Нешто што је већ раније радила и у чему има искуства. Кућа јој није намештена до краја, недостају лежачеви и многе техничке ствари, тако да они са троје деце живе на егзистенцијалном минимуму. Ближи се зима, очекују бар да им се дрва набаве, а полагано спремају зимницу. И поред свега наведеног кажу да не мисле да напуштају Гњилане и насеље у коме живе. Из-

Сузана и Самир Сулејмани са новинаром Унија ИНФО и представником UNHCR-а

бориће се они са проблемима, а у неким бољим временима њихова деца имаће лепши живот, кажу нам на крају ове посете. (Забележили: **Ж. Ђ.** и **Б. М.**)

„ГОСПОЋА МИЛЕНА“

Обилазећи ова два ромска насеља и све наведене породице, уверили смо се са колико поштовања се обраћају **Милени Тасевској**, службеници UNHCR-а, канцеларије у Гњилану. Не без разлога, јер за сваки проблем који су изнели она је имала одговор. Многима од њих је помогла око документа, хуманитарне помоћи, хране, лекова и других ствари неvezаних за мандат организације којој припада. Милена или “Госпођа Милена”, како је они зову, с правом заслужује похвалу за све оно што ради за добробит ових људи, чини се, препуштених највише самим себи.

ЕКИПА УНИЈА ИНФО ПРОВЕЛА ДАН СА ПОВРАТНИЦИМА
У КЛОБУКАР

ЗАДОВОЉНИ ПОВРАТКОМ - НЕЗАДОВОЉНИ ИЗГРАДЊОМ

Након скоро шест година од када је написан први концепт документа за изградњу кућа у Клобукару у општини Ново Брдо, пре два месеца, у ово село се вратило 32-оје људи од чега седморо деце. Овога пута не можемо да кажемо својим кућама, односно на своја имања, јер је 17 њих изграђено на једном месту, док је само Срђану Савићу, представнику из Јасеновика, реконструисана кућа и то на месту где се и налазила.

Управо је то био један од разлога да посетимо његово имање и видимо докле се стигло са обновом куће.

Кућа Савића издвојена од осталих у Клобукару

Клобукар је село раштркано на великој површини, са малим бројем кућа у појединим засеоцима. За сада је изграђено 18 кућа и углавном су се вратили носиоци породичних домаћинстава. Кажу да је до почетка септембра овде било много живље, али се почетком нове школске године, због немогућности праћења наставе, већина породица са децом вратила у централну Србију. Тренутно у селу живе 22 лица.

САВИЋИ НА СВОМЕ

Срђан, кога смо срели, на састанку у општини Ново Брдо, организованом поводом издавања личне документације за повратнике, изнео је низ примедби на радове изграђене на његовој кући. Пре свега, они се односе на воду и струју, али и на низ неправилности у изградњи, где се, како је рекао, толико штедело да су чак на свим вратима уместо три стављане две шарке, а

на многим зидовима остављала прикључна струјна места без утичница. Посебно је изразио незадовољство што га нико од локалне самоуправе није посетио, видео у каквим условима живи, питао да ли му нешто треба.

Нагласио је, да је кућа Савића са оцем, мајком, шесторицом браће и једном сестром, била једна од најбогатијих у селу и да он не жели хуманитарну, већ помоћ у семену, ђубриву, како би његова породица могла да се издржава од онога што производи и "живи од свог хлеба".

Са **Милорадом Симјоновићем**, представником села, упутили смо се ка Савићима и на два километра од школе у Јасеновику, стигли до њих. Имање велико, остаци камене оgrade и темељи порушене старе куће и помоћних просторија уверавају нас у Срђанове речи. Пред кућом затичемо **Петру Савић**, Срђанову мајку, виталну старицу, која нам каже да је њихова породица последња напустила Клобукар, али не и Косово и Метохију. Привремено уточиште пронашли су у Каменици и ево чим је кућа реконструисана она се вратила.

ДОМАЋИНСКИ

Док причамо са Петром, осећамо карактеристичан мирис ракијског котла. **Велибор**, један од браће Савић, повратник са супругом, убацује дрва у ложиште ишчекујући да потекну прве капи ракије. Срећан је што су овде, на своме, али незадовољан изградњом, односно рекон-

Велибор Савић уз ракијски казан

струкцијом куће. Да би нас уверио у то, или на неки начин умирио себе, показује огромни шут остављен иза куће, тако да се вода слива директно у темеље куће. Као прави домаћин, отпочео је да копа канал за одвођење воде. Ништа боља ситуација није ни у унутрашњости куће. На голим подовима, који се увијају под тежином

ЛИЧНА ДОКУМЕНТА

Приликом обиласка повратника у Клобукару, први сусрет с њима имали смо у згради Скупштине општине Ново Брдо, где је под покровитељством ОЕБС-а одржан састанак "О добијању информација и помоћи у издавању личних докумената за повратнике". Састанком је председавао председник општине Бајруш Имери, истакавши да ће локална самоуправа учинити све да се законским путем тај проблем реши и да сви који то желе добију лична документа. Представник матичне општинске службе **Шериф Власиљу**, изнео је која документа мора да има сваки повратник да би добио личну карту, а тиме и да створи све предуслове да може да рачуна на социјалну помоћ, пензију и друге бенефиције као и сви остали грађани ове општине. Нагласио је да се неће признавати документа из централне Србије, јер их сматра за паралелне институције, осим оних која су издата до 1999. године. Након тога, већина повратника је лично показала документа која поседују и испоставило се да ће већина њих убрзо добити личне карте и моћи остварити сва друга припадајућа права. Потом је организатор састанка позвао све присутне на ручак у оближњу етно-кућу, где су у доста пријатељском разговору, све стране показале вољу за превазилажењем наведених проблема.

тела, налазе се душеци на којима Савићи спавају. Кревета нема, као ни већ помињаних шарка и утичница. Један од носећих зидова крив, простим оком да се види,

Клобукар данас

износи примедбе Савић. Шта даље, питамо. Само да нас пусте да радимо, вратићемо ми ово у пређашње стање. Само у једној међи имамо 13 хектара земље, забран, кога су нажалост Албанци, већином посекали. Рад и воља нам не недостају, али без помоћи са стране у механизацији, пре свега, тешко да ћемо све то моћи да урадимо, умерени оптимиста је Велибор. Док седимо испред куће, на импровизованој капији зауставља се комшија Албанац. Прилази и срдечно се поздравља са Савићима, рекли бисмо искрено. Прихвата чашицу ракије, за срећан повратак, иако га неко од присутних шеретски "подбоде", како сме, кад је рамазански пост. Остављамо Савиће и крећемо ка садашњем делу Клобукара. Са капије нас враћа Велибор и даје флашу ракије, "за срећан пут, ваља се", каже уз смешак. Домаћински, нема шта.

НАСЕЉЕ ПОД КОНАЦ

Пар километара даље на скретању према новом насељу у Клобукар на тренутак заустављамо кола. Возило народне кухиње из Прековаца, довезло топли оброк најстаријим житељима Јасеновика. Две бакице, под велом година, спустиле се готово до земље, али не жале се. Ту су код својих кућа, а наведена помоћ им, кажу, јако добро дође. Одатле, уз брдо, асфалтним путем, стижемо на домак насеља. Преостаје још нешто мање од километар да се уради до самог села, које, мора се признати, на први поглед изгледа као војнички логор римских легија. Када је почела припрема за повратак процењено је да је због безбедносних, али и финансијских разлога овако боље, јер село заиста заузима велики простор са малим бројем кућа. Куће са једне и друге стране улице уредно посложене, а иза њих изграђене шупе за дрва, свиње и живину. Изнад њих друштвени дом и кућа **Благице** и **Станка Трајковића**.

ТРАЈКОВИЋИ ДОНАТОРИ

Они су бесплатно дали своју земљу да се изгради ово насеље, па с правом из своје куће могу да гледају на читаво насеље. Имају две кћерке и унучад у централној

Благица и Станко Трајковић

Србији. Поред њих овде се вратио и син **Ненад**. Њему је, такође, изграђена кућа. Станко је болестан, али искрено срећан јер, како рече, много се намучио по разним смештајима по централној Србији. “Сада смо

Милорад Симјоновић, представник села са добијеним машинама у Задружном дому

овде на својој земљи, имамо своју кућу, живину, данас сутра вероватно и стоку и да нас здравље послужи не треба нам ништа више”, допуњава супруга Благица.

Ненад је средио окућницу, око свог дома. Драго му је што је овде, али њему највећи проблем представља посао. Уосталом, као и свим другим повратницима. Рече да обећања има, али за сада никаквих конкретних. Можда ће реализацијом економске компоненте овог пројекта добити посао јер планова има.

РЕВИТАЛИЗАЦИЈА СЕЛА

Према речима Милорада Симјоновића – Брдског, како овде сви ослонљавају представника села, свака породица требало би да добије и по две и по хиљаде евра за економску одрживост. У друштвеном дому већ се налазе машине за прераду чајева. Ово је крај богат природним травама и процењено је да би прикупљањем ових трава и другог лековитог биља, њиховим сушењем и каснијом прерадом, могли правити квалитетни чајеви, за тржиште и за личне потребе. Већ су набављене машине у вредности од 70 хиљада евра, очекује се формирање Задруге, а према проценама на овом пројекту могло би да буде запосено шест радника. Колико ће се у томе успети зависи, пре свега, од самих мештана, али и тржишта. Зато стоји велики задатак пред онима који ће стати на чело ове Задруге, али и шире друштвене заједнице, без чије помоћи тешко да ће успети овај пројекат.

ПРОБЛЕМИ СА ИЗГРАДЊОМ

Када би у овом тренутку завршили овај текст могло би да се каже да је све лепо, само напред. Међутим са овом констатацијом не слажу се становници села. Проблема има доста. Основни се односе на грађевинске и друге пратеће радове. Владимир Савић истиче многе проблеме са водоводом који по његовим речима није

урађен како треба. Владимир је водоинсталатер и прича нам да су у шахтове уграђени јефтине вентили који сваког часа могу да попуцају и да базен који задовољава потребе читавог села може само кваром једног вентила да се испразни. Сличан случај имали смо пре неколико дана, истиче Савић, показујући нам место где се то десило па је приручним средствима спречио даљње изливање воде.

Мештани су незадовољни и лошим темељима који се урушавају на додир, јер како рекоше неко је уштедео на “мрзолу” средству које се ставља у смесу када се радови изводе по хладним условима. Квалитет опека је друге категорије тако да зидови нису сигурни, а малтер који држи опеке, такође, се круни, цигле ваде, набрајају они. Показују нам и висећу кухињу, која умало није пала једној жени на главу, па су морали да је причврсте са спољашње стране, што мора се признати, ваш извештај, још до сада није видео.

НАЧИНИ РЕШЕЊА

На састанку са локалном самоуправом договорен је састанак са НВО “Свети Никола”, која је имплементирала овај пројекат и Министарством за заједнице и повратак, да се што пре ови проблеми реши.

Касније, у разговору са **Станишом Петровићем** из Министарства за заједнице и повратак и његовим првим човеком **Сашом Рашићем**, поставили смо ово питање. Речено нам је да наложено да се сви ови недостаци што пре отклоне и да се надају да ће то бити урађено ускоро. О наставку изградње кућа и другој

У ишчекивању појравки на новоизграђеним кућама

фази повратка, министар Рашић, уз загонетан осмех, је рекао да ће повратка бити, али највероватније индивидуалног.

На крају, мештани су нам рекли да имају обећања Министарства за КиМ Републике Србије, да ће им помоћи да опстану на овим просторима и да се искрену надају томе, јер Клобукар и општина Ново Брдо, су претежно српске средине, које само опстанком ових људи то могу да остану и даље.

*Забележио: Милан Кончар
Фото: Богдан Меанџија*

ПРОЈЕКАТ ПРАВНЕ ПОМОЋИ ДАНСКОГ САВЕТА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

ЗАСТУПАЊЕ НА СУДОВИМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Програм правне помоћи Данског савета за избеглице је до сада регистровао преко хиљаду правних предмета који се тичу непокретне имовине интерно расељених лица која се налази на Косову и Метохији. На тим предметима раде адвокати у канцеларијама које се налазе у Београду, Нишу, Краљеву и Крагујевцу. Правници Данског савета за избеглице поред интервјуисања странака редовно пуштају на Косово како би их заступали пред судовима или им обезбедили документацију потребну за подношење њихових захтева пред надлежним органима.

Како би се приближили расељеним лицима, правници Данског савета за избеглице, организују у

КОНФЕРЕНЦИЈА

У склопу Програма правне помоћи који финансира ЕУ, Дански савет за избеглице планира да у блиској сарадњи са Министарством за Косово и Метохију и Комесаријатом за избеглице организује конференцију на тему «Идентификовање препрека и стратегија у решавању захтева ИРЛ и избеглица за стамбену, земљишну и имовинску реституцију». Планирано је да се конференција одржи 28. и 29. октобра 2009. На конференцији ће се одржати бројне стручне презентације од стране домаћих и међународних стручњака у области имовинских права о разним темама које се односе на процес имовинске реституције. Коначни исход конференције ће бити објављивање бројних чланака који анализирају комплексна правна питања као што су: преварне трансакције, тужбе за накнаду штете, незаконита узурпација имовине, итд.

сарадњи са општинским повереницима и најчешће локалним НВО (укључујући и Унију) информативне сасанке на којима се састају са потенцијалним странкама ради будућег поступања у њиховим предметима.

ПАРНИЧНЕ ТУЖБЕ

У склопу предмета којима се Програм правне помоћи бави, најбројније су парничне тужбе за накнаду штете са скоро 400 регистрованих предмета. На другом месту се налазе предмети који се односе на Косовску агенцију за имовину са око 200 предмета. На трећем месту се налазе оставински поступци са преко 100 рег-

истрованих предмета за којим следе предмети који се односе на Стамбено-имовинску дирекцију (HPD), нпр. поновна узурпација имовине која је претходно била ослобођена, као и предмети везани за катастар.

ЗА САДА БЕЗ МОГУЋНОСТИ ЗА ЖАЛБЕ

Јасно је да резултати не зависе само од нас. Постоји безброј потешкоћа повезаних са ситуацијом у правосуђу на Косову које су ван нашег домашаја и са којом су интерно расељена лица упозната. На пример, жалбе на одлуке Косовске агенције за имовину се немају коме упутити јер Специјално веће Врховног суда које треба да се бави овим жалбама још није оформљено. Такође, УН и KFOR и даље уживају имунитет од судских поступака.

На другој страни, Програм правне помоћи Данског савета за избеглице добија позитивне одлуке у вези са захтевима за поништавање купопродајних уговора сачињених преварним средствима и који су предати судовима 2004. године. Недавно објављени извештај ОЕБС-а (доступан на http://www.osce.org/documents/mik/2009/09/39386_sr.pdf) приказује неке од комплексности приликом поступања у овим предметима.

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ

Програм правне помоћи - који финансира Европска унија и спроводи се у блиској сарадњи са Министарством за Косово и Метохију и Комесаријатом за избеглице - наставиће са пружањем бесплатне правне помоћи до краја године када ће предмети који су у поступку бити преузети од стране другог програма, такође, уз финансијску подршку Европске уније.

Тим за пружање правне помоћи ДСИ

КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ПРУЖАЊЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

БЕОГРАД, Дубљанска 86, Тел: 011 / 948, 011 3087 949, 011/2459 044;

Краљево, Цара Душана 33, тел. 036/235 225;

Ниш, Генерала Транијеа 4, тел. 018/254 993;

Крагујевац, тел. 034/335 891;

Приштина, тел. 038/243 793

ВЕЛИКА ХОЧА

ОТКРИВАЊЕ И ОСВЕЋЕЊЕ СПОМЕНИКА ОТЕТИМ И СТРАДАЛИМ СРБИМА ОД 1998-2000. ГОДИНЕ У ОПШТИНИ ОРАХОВАЦ

Откривање споменика оштећим и страдалим Србима у општини Ораховац

Манифестација, којој је присуствовало преко 200 Срба, почела је литургијом коју су служили епископ рашко-призренски **Артемије** и свештеници СПЦ. Након службе, владика Артемије је критиковао косовске власти јер нису дозволиле да на Косово дође 87 чланова породица отетих и убијених који сада живе у централној Србији.

Скуп, на којем су били и представници и Међународног комитета Црвеног крста, обезбеђивао је већи број припадника ЕULEKS полиције и војника KFOR-а.

Окупљенима се обратио и **Негован Маврић**, председник Удружења породица киднапованих и несталаих лица из општине Ораховац, рекавши да је део програма промењен, јер је родбина (њих око 80-оро чланова породица) страдалника, чија су имена на споменику, враћена из Косовске Митровице за Београд без објашњења, али су ученици ОШ "Светозар Марковић" из Велике Хоче и ученици Гимназије из Ораховца

говорили стихове наших песника посвећене страдањима Срба. **Оливера Радић** је прочитала хронологију страдања Срба из ораховачког краја чија су имена исписана на споменику.

Споменик је грађен пуне две године донацијама појединаца, прилозима Срба из дијаспоре, Министарства за Косово и Метохију и других. На споменику се између осталих налазе и имена 38-оро киднапованих Срба за којима се још увек трага.

Инфо служба Епархије рашко-призренске

КРА КОСОВО ОБАВЕШТАВА СВОЈЕ КОРИСНИКЕ

КРА Косово је у потрази за корисницима за које је донета одлука КРА. Због недостатка ваљане адресе и/или телефона за кориснике, нисмо у могућности да им изађемо у сусрет и ступимо у контакт са њима.

УКОЛИКО СТЕ РАСЕЉЕНО ЛИЦЕ СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ КОЈЕ ЈЕ ПОДНЕЛО ЗАХТЕВ И ОЧЕКУЈЕ ОДЛУКУ ОД КРА (КОСОВСКА АГЕНЦИЈА ЗА ИМОВИНУ), А У МЕЂУВРЕМЕНУ СТЕ ПРОМЕНИЛИ АДРЕСУ БОРАВКА У СРБИЈИ, ПОТРЕБНО ЈЕ ДА О ПРОМЕНИ АДРЕСЕ ОБАВЕСТИТЕ:

КРА У ПРИШТИНИ,
Ул. Nazim Gafurri 31,
Телефон: 038/249 936
или

УНСР КРАЉЕВО,
Цара Душана 38/III,
Телефон: 036/312 543

УНСР БЕОГРАД,
Крунска 58,
Телефон: 011/3082 100

Зграда КРА у Приштини

КОЈИ ЋЕ ПРОСЛЕДИТИ ИНФОРМАЦИЈУ О ПРОМЕНИ АДРЕСЕ КРА У ПРИШТИНИ.

Седamnaесет израђених кућа на једном месту...

Клобукар:

... кућа Савића на суйрошном делу села.

Повраћници испред транзиционе куће...

Синаје:

... и у облаку прашине на пућу ка српском гробљу.

И поред необновљених кућа у ромским махалама...

Гњилане:

...млади се ипак враћају.

УРЕДИМО ГРОБЉА СВОЈИХ ПРЕДАКА

- Министарство за КиМ је покренуло акцију уређења и обележавања православних гробаља на територији Покрајине. Суштина чиставе акције јесте да се свима који су сахрањени, на било ком гробљу, на чиставом простору Косова и Метохије, обезбеди достојно почивалиште. Нажалост, многа гробаља је уништено, многа гробна места више се не могу препознати, па је тиме наша обавеза већа, да свако гробље, свака хумка буде заиста ваљано обележена, каже за Унија Инфо Бојан Анђелковић, помоћник министра за КиМ.

“За сада је снимљено стање на неколико гробаља у општини Исток, а нажалост, подаци, односно фотографије, указују да је ова акција требало да крене много раније. Врло је битно да она не буде схваћена за једнократну употребу или за политичко промовисање. Наша намера је да то не буде само акција, већ један константан рад, да сва гробља, без обзира да ли ту тренутно живе Срби или не, буду сређена, фотографисана и да сваки гроб добије своје место у бази података”, наставља Анђелковић.

“Идеја је рођена и од стране самих повратника и зато даје одређену сигурност да ће бити и успешна. Министарство ће обезбедити средства за превоз односно сав неопходан алат, дакле, бринуће о свим логистичким стварима. Акција ће бити координарана са СПЦ и Епархијом рашко-призренском. О акцији уопште, као и свакој конкретној активности биће обавештени UNMIK и EULEX”, додаје Анђелковић.

“На пословима уређења гробаља биће ангажовани запослени у јавним комуналним предузећима и цивилној заштити, лица која су на платном списку општина, јавних предузећа (Електропривреде, Србија шума, Железнице...), а нису радно ангажована, становништво и повратници у срединама у којима се спроводи акција сређивања гробаља, као и удружења и групе расељених лица”, закључује Анђелковић, наглашавајући да од свих набројаних очекује да се укључе на уређењу гробаља тамо где су покопани њихови најмилији.

(М.К.)

И УНИЈА СЕ УКЉУЧУЈЕ У АКЦИЈУ УРЕЂЕЊА ГРОБАЉА НА КИМ

О овој акцији, Бојан Анђелковић, помоћник министра за КиМ и **Борислав Тајић** из истог министарства, разговарали су са **Бранимиром Скробоњом**, **Златком Маврићем** и **Богданом Меанџијом**, представницима Уније - Савеза удружења ИРЛ са КиМ. Они су поздравили ову идеју, наглашавајући да су поједине чланице већ учествовале у сличним акцијама и да је то наишло да добар пријем код расељених лица. Изразили су жељу и вољу да учествују у овој акцији и позивају расељена лица да учине то исто. Све канцеларије Уније, чије телефоне можете пронаћи испод овог текста спремне су да вам пруже шире информације о овој акцији.

Чланице Уније

Божур – Смедеревска Паланка, Француска 20, тел: 026/313-893, e-mail: bozur@verat.net

Глас Косова и Метохије – Београд, Скадарска 40а/II, тел: 011/275-4436, e-mail: gkim@eunet.yu, www.glaskim.co.yu

Завичај за повратак – Крагујевац, др Јована Ристића 212, тел: 034/387-714, e-mail: zavicraj@infosky.net

Југ – Краљево, Цара Душана 27/39, тел: 036/323-220, факс: 036/320-430, моб: 064/612-79-66, e-mail: agrkovic@yahoo.com

Свети Никола – Луја Адамича 26 Д, Нови Београд, Тел/факс: 011/26-06-930, e-mail: svnikola@scnet.yu

Свети Спас – Београд, Балканска 25, тел: 011/2686-161, e-mail: svetspas@eunet.yu, www.svetispas.org

Срећна породица – Ниш, ТЦП Калча локал АII-3/2, тел: 018/290-066, e-mail: vulicevicr@bankerinter.net

Центар за хумане ресурсе – Сутјеска 318/е Котез – Београд, Тел/факс: 011/2715-762, e-mail: chrbgd@eunet.yu

Унија – Канцеларија у Београду – Крунска 15, тел: 011/324-5410, 323-1005, 303-5392; Факс: 303-5393
e-mail: unijakm@eunet.yu, www.unijakm.org

Унија М – Мујо Уљфинаку 5, Приштина, +381(0)38 227 987, +381(0)62 518 108, +377(0)44 897-578,
e-mail: program@unijamkosovo.org, programunijam@yahoo.com

УНИЈА ИНФО – Главни и одговорни уредник: **Жељко Ђекић**; Уређивачки одбор: **Бранислав Скробоња** (председник), **Гордана Ђекић** и **Раде Ђирић** (чланови); Технички уредник: **Гордан Блажић**; Насловна страна: **Жељко Ђекић**

Адреса редакције: Крунска 15, 11000 Београд, тел/факс: 011/323-1005; Факс: 303-5393; e-mail: unijakm@eunet.yu
Штампа: “Maxima Graf”, Петроварадин; Тираж: 5000 примерака; Бесплатан примерак; ISSN 1820-3531, COBISS.SR-ID 117382153